

„Reușita romanului constă în portretele vii și credibile ale personajelor indiene și în felul în care le redă viața cu afecțiune și demnitate.”

Kirkus Reviews

„Poveștile lui Hillerman nu se învechesc niciodată. Asemenea miturilor, ele evoluează odată cu povestirea.”

New York Times Book Review

„Punctul forte al lui Hillerman este modul sensibil în care descrie peisajele, cultura și credințele triburilor Navajo și Zuñi.”

the-pequod.com

„Toate romanele cu Poliția Tribală Navajo a lui Tony Hillerman au fost geniale.”

USA Today

„Un roman de mister remarcabil, care explorează cu finețe conflictul dintre două culturi indiene și lasă în urmă scene și personaje greu de uitat.”

mysteryfile.com

„Ceea ce Hillerman comunică mai bine decât aproape oricare alt scriitor de mistere este un simț diferit al timpului, un simț diferit al conexiunii cu natura, un mod diferit de a fi.”

Ft. Worth Star-Telegram

TONY HILLERMAN

DANSUL MORȚILOR

Traducere din limba engleză și note de
Mihai-Dan Pavelescu

PALADIN

Capitolul 1

Duminică, 30 noiembrie, ora 17.18

Shulawitsi, Micul Zeu al Focului, membru al Sfatului Zeilor și Mână Dreaptă a Soarelui, își prinsese cu bandă adezivă pantofii de atletism de picioare. Înfășurase banda așa cum îl învățase antrenorul, strâns peste bolta tălpii. Iar acum, crampoanele ce mușcau din pământul bătătorit al cărării oilor păreau o parte din el. Alerga cu grație desăvârșită; trupul îi era o mașinărie în mișcare, astfel încât mintea detașată să se poată ocupa de altele. Ceva mai în față, în locul unde cărarea începea să coboare pe panta mesei¹, avea să se oprească – așa cum proceda întotdeauna –, să verifice timpul înregistrat și să-și acorde patru minute de odihnă. Acum știa cu certitudine exultantă că avea să fie pregătit. Plămâni își crescuseră capacitatea, iar mușchii picioarelor se întăriseră. Peste două zile, când urma să-i conducă pe Corn-lung și Sfatul Zeilor din satul strămoșesc până în Zuñi, oboseala nu-l va face să uite cuvintele incantației ori să facă vreun pas greșit în dansul ritual. Iar la sosirea lui Shalako, avea să fie gata să danseze toată noaptea fără greșală. Salambia nu vor trebui niciodată să-l pedepsească. Își amintea al nouălea an din viață, când Hu-tu-tu se împiedicase pe

¹ Înălțime, creastă sau deal izolat, cu vârf plat, delimitat din toate părțile de escarpe abrupte deasupra unei câmpii înconjurătoare.

digul de peste Torentul Zuñi, iar Salamobia îl loviseră cu baghetele lor de yucca și toată lumea răsese. Chiar și navajo răsuseră, iar ei râdeau foarte puțin la Shalako. Nu aveau să râdă de el.

Zeul Focului se lăsă să cadă pe aflorimentul care era locul lui obișnuit de odihnă. Se uită iute la ceas. În tura asta făcuse unsprezece minute și paisprezece secunde – cu unsprezece secunde mai puțin decât ieri. Gândul îi produse satisfacție, dar aceasta dispăru repede. Se așeză pe afloriment, un băiat zvelt, cu păr negru care-i cădea transpirat pe frunte, și-și masă picioarele prin bumbacul pantalonilor de trening. Amintirea indienilor navajo rânzând îi readusese gândurile la George Bowlegs. Abordă gândurile acelea cu precauție, atent să evite orice furie. Furia trebuia evitată întotdeauna, însă acum era strict tabu. Koyemshi apăruse în sat cu două zile în urmă, anunțând în toate cele patru piețe din Zuñi că peste opt zile Shalako vor veni din Sala de dans a morților pentru a-și vizita poporul și a-l binecuvânta. Nu era momentul pentru gânduri furioase. Bowlegs îi era prieten, dar Bowlegs era nebun. Și avea motive să fie supărat pe el, dacă momentul nu i-ar fi interzis-o. George pusese prea multe întrebări și, întrucât era un prieten, el dăduse mai multe răspunsuri decât ar fi trebuit. Oricât de mult și-ar fi dorit să fie un zuñi, să intre în clanul Bursucului, din care făcea parte Zeul Focului, George rămânea un navajo. El nu fusese inițiat, nu simțise întunericul măștii alunecându-i pe cap și nu văzuse prin ochii spiritului kachina. De aceea, existau lucruri pe care George nu avea voie să le știe și era posibil ca unele dintre lucrurile acelea, gândi încruntat Zeul Focului, să i le fi spus lui George. Părintele Ingles nu credea asta, însă părintele Ingles era un om alb.

În spatele lui, deasupra peretelui de gresie roșie al mesei, nori cirus scămoșați se întindeau spre sud, către

Mexic. La vest, deasupra Deșertului Pictat, erau înroșiți de strălucirea de după apusul soarelui, iar în nord, lumina aceea reflectată colora în roz delicat Măgura Zuñi. Mult dedesubtul său, în umbra mesei, o lumină se aprindea în rulota de lângă șantierul antropologului. Ted Isaacs pregătea cina, gândi Zeul Focului. Țsta era alt lucru la care nu trebuia se gândească, ca să evite să se enerveze pe George. Fusese ideea lui George să vadă dacă puteau găsi unele dintre obiectele făcute de Oamenii Vechi în cutia cu așchii, mărgelile și vârfuri de săgeți a Doctorului. George spusese că ar fi făcut cu ele un fetiș de vânătoare... poate pentru amândoi. Însă Doctorul se înfuriase, iar acum Isaacs nu mai lăsa pe nimeni să-l privească lucrând. George, nebunul!

Zeul Focului își masă picioarele și simți încordarea din mușchii coapselor în timp ce briza îi usca transpirația. Peste alte șaptesprezece secunde avea să alerge din nou, să parcurgă ultimul kilometru și jumătate pe panta mesei până în locul unde George îl aștepta cu bicicleta. Apoi se va duce acasă și-și va termina temele.

Porni din nou în alergare, mai întâi în ritm lent, pe urmă mai repede, pe măsură ce încordarea dispărea. Sudoarea îi umezi iarăși spatele bluzei de trening, întunecând literele imprimate ce anunțau „Proprietatea școlilor consolidate Zuñi”. Sub cerul roșu furios, alergă în bezna care se-ndesea și se gândi la George nebunul, cel mai vechi și cel mai bun prieten al lui. Se gândi la George care aduna cactuși-butoni¹ pentru narcomanii din comunitatea hippy și-i mânca el însuși în căutare de viziuni, la George care mersese la bătrânul de lângă

¹ Referire la peyote (*Lophophora williamsii*), cactus mic care conține alcaloizi psihoactivi, utilizat de amerindieni în scopuri medicinale.

Zuñi pentru a învăța cum să devină vrăjitor și la furia care-l cuprinsese pe bătrân, la George care voia să renunțe să mai fie navajo pentru a putea fi zuñi. George era cu siguranță nebun, însă era prietenul lui, iar acum îi vedea bicicleta și pe el așteptându-l.

Silueta care ieși din spatele bolovanilor în semiîntinericul roșiatic nu era George. Era un Salamobia și ochii lui rotunzi și galbeni îl priveau fix. Zeul Focului se opri, deschise gura și nu reuși să spună nimic. Acesta era Salamobia din kiva¹ Cârțiței, cu masca sa vopsită în culoarea beznei. Și totuși nu era. Zeul Focului privi cu atenție silueta, corpul musculos în cămașa neagră, gulerul de pene de curcan zbârlite ce-i înconjura gâtul, ochii negri și goi, pliscul fioros, moțul din creștetul capului plin de pene. Negrul era culoarea Cârțiței Salamobia, dar masca nu era aceasta. El cunoștea masca respectivă. Unchiul mamei lui o personifica pe Cârțița Salamobia și masca se afla într-un altar din casa unchiului mamei sale. Însă dacă nu era masca...

Zeul Focului văzu atunci că bagheta-bici care se ridica în mâna acestui Salamobia nu era din yucca împletită. Ea strălucea în lumina stacojie a amurgului. Și-și aminti că Salamobia, la fel ca toate spiritele strămoșilor care trăiau în măștile zuñi, nu erau vizibile decât pentru membrii Frăției Vrăjitorilor... și pentru cei pe cale să moară.

¹ Încăpere folosită de indienii Pueblo pentru ritualuri religioase, dar și societatea asociată cu o kiva specifică.

Capitolul 2

Luni, 1 decembrie, ora 12.20

Locotenentul Joe Leaphorn era cu ochii pe muscă. Ar fi trebuit să-l asculte pe Ed Pasquaanti, care, stând pe marginea scaunului rotativ din spatele biroului pe care o plăcuță anunța „Șef poliție, Zuñi”, vorbea constant cu glas rapid și precis. Însă Pasquaanti discuta despre problema jurisdicțională, iar Leaphorn înțelegea deja atât problema, cât și motivul pentru care șeful poliției vorbea despre ea. Pasquaanti voia să se asigure că Leaphorn și șeriful adjunct al comitatului McKinley, Cipriano („Orange”) Naranjo, și polițistul statal J. D. Highsmith înțelegeau că în rezervația zuñi ancheta avea să fie condusă de poliția zuñi. Iar asta era perfect pentru Leaphorn. Cu cât pleca mai repede de aici, cu atât avea să fie mai fericit. Musca îi distrăsese atenția cu o clipă sau două în urmă, aterizând pe carnetul său. Acum se plimba, cu lentoarea tuturor insectelor condamnate de iarnă, pe marginea hârtiei și spre degetul lui. Oare o muscă zuñi ar fi catadicsit să meargă pe pielea unui navajo? Leaphorn regretă instantaneu gândul. Reprezenta o alunecare înapoi în ostilitatea illogică împotriva căreia se luptase toată dimineața – încă de când i se înmânase, la casa capitulară Ramah, mesajul care-l trimisese aici.

În mod tipic pentru mesajele radio pe care Leaphorn le primea de la Shiprock, și acela spusese un pic prea puțin. Locotenentul trebuia să meargă fără întârziere la Zuñi pentru a ajuta la găsirea lui George Bowlegs, un navajo în vârstă de paisprezece ani. Alte detalii urmau să fie primite de la poliția din Zuñi, cu care era instruit să coopereze.

Operatorul radio de la centrul de comunicații Ramah zâmbise când i-l înmânase.

— Înainte să întreb, da, asta-i tot ce au transmis, îi spusese respectivul. Și nu, nu știu absolut nimic despre asta.

— La dracu', comentase Leaphorn.

Știa perfect ce avea să se întâmple. Un drum de cincizeci de kilometri până la Zuñi, ca să afle că puștiul furase cine știe ce și dispăruse. Dar locuitorii de acolo n-ar fi știut nimic despre băiat, așa că el ar fi trebuit să se întoarcă alți cincizeci de kilometri în rezervația Ramah pentru a afla unde să-l caute. Și după aceea...

— Știi ceva despre acest George Bowlegs? întrebasese el.

Operatorul radio știa cam ceea ce Leaphorn se așteptase să știe. Nu era sigur, însă poate că băiatul era fiul unui tip pe nume Shorty Bowlegs. Shorty revenise din rezervația Big după ce nu se mai înțeleșese cu femeia cu care se însurase acolo, pe lângă Canionul Coyote. Shorty Bowlegs era membru al clanului Casa Înaltă și unul dintre băieții Bătrânei Alergătoare. După ce se întorsese de la Canionul Coyote, el depusese la comitetul de pășunat de aici o cerere pentru a i se aproba utilizarea terenului, dar apoi plecase altundeva. Și poate că oricum nu era cel căutat.

— OK, atunci, spusese Leaphorn. Dacă mă caută cineva, sunt la secția de poliție din Zuñi.

— Nu mai fi așa de acru, zisese operatorul radio, încă zâmbind. Nu cred că zuñi au inițiat recent pe cineva în Societatea Bow.

Leaphorn râsese la cuvintele acelea. Cândva, sau cel puțin așa credeau indienii navajo, inițiatorii în preoția zuñi Bow li se cerea să aducă un scalp navajo. Râsese, însă dispoziția îi rămăsese acră. Șofase pe NM 53 spre Zuñi ceva mai repede decât ar fi trebuit, iar starea aceea de spirit îl nemulțumise, pentru că nu-i găsea nicio motivație logică. De ce detesta misiunea asta? Treaba care-l adusese la Ramah fusese suficient de dificilă pentru ca o întrerupere să fie salutară. Un Cântăreț bătrân se plânsese că-i dăduse unei vecine opt sute de dolari ca să se ducă în Gallup și să plătească avansul pentru o camionetă, iar femeia îi cheltuisese banii. Unele dintre fapte fuseseră destul de ușor de stabilit. În ziua respectivă, femeia luase aproape opt sute de dolari de la un magazin de amanet din Gallup și nu-i dăduse niciun ban dealerului de mașini. Așa c-ar fi trebuit să fie simplu, totuși nu fusese. Femeia spusese că Cântărețul îi datora banii și că era un vrăjitor, un Lup navajo. După aceea se punea problema de care parte a gardului de hotar fuseseră ei când banii trecuseră de la unul la celălalt. Dacă femeia stătuse acolo unde declarase ea, însemna că se aflau pe terenul rezervației Navajo și se aflau sub jurisdicția tribal-federală. Dar dacă stătuseră acolo unde susținea Cântărețul, se aflau pe un teren care nu făcea parte din rezervație, iar cazul ar fi trebuit judecat în baza legislației de înșelătorie din New Mexico. Leaphorn nu se putea gândi la nicio modalitate de a rezolva problema și, în mod normal, ar fi salutat chiar și o scăpare temporară de ea. Totuși, se trezise detestând actuala însărcinare – vânarea unui compatriot navajo la cererea unor zuñi.

Vocea lui Pasquaanti continua să zbârnâie. Musca făcu un pas timid către articulația maronie a degetului lui Leaphorn, după care se opri. Brusc, locotenentul își înțelese starea de spirit. Era din cauză că simțea că indienii zuñi se simțeau superiori indienilor navajo. Și simțea asta pentru că el însuși avusese cândva – cu mult timp în urmă – un coleg de cameră zuñi în primul lui an de facultate la Arizona State, față de care dezvoltase un complex de inferioritate stupid. Prin urmare, starea de spirit actuală nu era deloc logică, iar lui Leaphorn nu-i plăcea ilogicul la alții și-l detesta la sine. Musca se plimbă în jurul degetului său și dispăru, cu capul în jos, sub carnet. Pasquaanti se opri din vorbit.

– Nu cred că vom avea probleme de jurisdicție, spuse Leaphorn simțind că-și pierde răbdarea. Așa că de ce nu ne pui la curent cu datele problemei?

Ar fi fost mai politicoasă să-l lase pe Pasquaanti să-și stabilească singur ritmul. Leaphorn știa asta și văzu pe fața șefului de poliție că știa că el o știa.

– Iată ce cunoaștem până acum, zise Pasquaanti și înmână fiecăruia câte o pagină fotocopiată. Doi băieți dispăruți și este aproape sigur că unul dintre ei a fost rănit.

Doi băieți? Leaphorn scrută rapid pagina și apoi, brusc interesat, reciti cu atenție fiecare frază. Dispăruseră doi băieți. Bowlegs și un zuñi pe nume Ernesto Cata, plus bicicleta lui Cata. Iar o zonă „mare” de pământ în locul unde fusese lăsată bicicleta era îmbibată de sânge.

– Aici scrie că sunt colegi de clasă, dar Bowlegs are paisprezece ani, iar Cata figurează ca având doisprezece ani, spuse el. Erau în aceeași clasă?

În clipa imediat următoare, Leaphorn își dori să nu fi pus întrebarea. Pasquaanti avea să le reamintească pur

și simplu că Bowlegs era un navajo – explicând astfel diferența de performanțe școlare.

– Amândoi sunt în clasa a șaptea, răspunse șeful poliției. Cata va împlini treisprezece ani peste o zi sau două. Sunt prieteni apropiați de doi-trei ani. Prieteni buni. Așa zice toată lumea.

– Nici urmă de armă? Întrebă Naranjo.

– Nimic, spuse Pasquaanti. Doar sânge. Arma poate să fi fost orice care produce hemoragie. Niciodată n-am văzut atâta sânge. Însă aș zice că n-a fost o armă de foc. Nimeni nu-și amintește să fi auzit ceva care să semene cu o împușcătură și s-a întâmplat destul de aproape de sat, așa că *cineva* ar fi trebuit să audă. Făcu o pauză. Aș zice că a fost ceva care a tăiat adânc. S-au găsit stropi de sânge până și pe acele de piñon¹ de acolo, pe lângă sângele impregnat în pământ, așa că poate c-a fost atinsă o arteră majoră. Oricum, oricine ar fi fost, a luat probabil arma cu el.

– „Oricine”? repetă Leaphorn. Deci nu ești chiar atât de sigur c-a făcut-o Bowlegs?

Pasquaanti se uită la el, studiindu-i fața.

– Nu suntem siguri de nimic, zise el. Tot ce știm e scris acolo. Azi-noapte, Cata n-a venit acasă. Când s-a luminat de ziuă, s-au dus să-l caute și au găsit sângele în locul unde-și lăsase bicicleta. Bowlegs împrumutase bicicleta și ar fi trebuit s-o ducă înapoi acolo, la locul lor de întâlnire. OK? Bowlegs a apărut la școală azi-dimineață, dar când noi am aflat despre bicicleta împrumutată și tot restul și am trimis pe cineva să vorbească cu el, și-a luat tălpășița. Se pare că în timpul orei de studii sociale i-a spus profesoarei că se simte rău și a șters-o.

¹ Varietate de pin pitic din vestul SUA, cu semințe comestibile.

— Dacă el ar fi comis crima, te-ai gândi c-ar fi fugit imediat după aceea, spuse Naranjo.

— Bineînțeles că nu știm încă dacă a fost o crimă, zise Pasquaanti. Ar putea fi sânge de animal. Se taie multe animale acum. Oamenii se pregătesc să gătească pentru Shalako.

— Numai dacă nu cumva Bowlegs a fost suficient de inteligent încât să se gândească că nimeni nu-l va suspecta dacă nu va fugi, spuse Naranjo. Așa că a venit la școală, dar apoi și-a pierdut curajul și a fugit oricum.

— Nu cred că scrie undeva în raport, însă copiii au spus că Bowlegs l-a căutat pe Cata când a ajuns la școală – a întrebat unde este și așa mai departe, zise Pasquaanti.

— Poate că juca teatru, interveni Leaphorn.

Era bucuros să constate că gândea iarăși ca un polițist.

— Este posibil, totuși nu uitați că are doar paisprezece ani, încuviință Pasquaanti.

Leaphorn bătu cu degetul în foaia de hârtie.

— Aici scrie despre Cata că ieșise la alergat. Despre ce era vorba? Făcea parte din echipa de atletism sau ceva de genul ăsta?

Tăcerea dură poate trei secunde – suficient pentru a-i spune lui Leaphorn că nu echipa de atletism era răspunsul. Era ceva legat de religia zuñi. Pasquaanti evalua cât de mult voia să le destăinuie, înainte de a deschide gura.

— Cata fusese ales pentru a juca un rol în ceremoniile religioase din anul ăsta, rosti șeful poliției. Unele dintre ceremonialele astea durează ore, dansurile sunt grele și trebuie să ai condiție fizică bună. El alerga în fiecare seară pentru a se menține în formă.

Leaphorn își amintea ceremonialul Shalako la care participase cu mult timp în urmă – pe vremea când avusesese un coleg de cameră zuñi, din anul întâi.

— Cata era cel pe care-l numesc Zeul Focului? Întrebă el. Cel vopsit pe față cu negru, care are masca pătată și poartă torța?

— Da, zise Pasquaanti. Cata era Shulawitsi. Părea stânjenit. Însă nu-mi imaginez că are vreo legătură cu asta.

Leaphorn căzu pe gânduri. Probabil că nu, decise el. Și-ar fi dorit să știe mai multe despre religia zuñi. Dar asta nu era problema lui. Problema lui era să-l găsească pe George Bowlegs.

Pasquaanti scotocea printr-un dosar.

— Singura poză pe care o avem până acum cu băieții este cea din anuarul școlii. Le înmână fiecăruia câte o pagină de fotografii – două fețe erau încercuite cu cerneală roșie. Dacă nu-i găsim repede, vom cere fotografului să ne facă niște exemplare mărite de pe negative. Vom trimite copii ale fotografiilor la biroul șerifului și la poliția statală, însă și la poliția statală din Arizona. Și dacă aflăm orice, vă vom anunța imediat, ca să nu vă irosiți timpul. Pasquaanti se ridică. Am să-l rog pe locotenentul Leaphorn să încerce să se concentreze să-i dea de urmă lui George Bowlegs. Noi ne vom strădui să-l găsim pe Ernesto și bicicleta, și orice altceva putem.

Lui Leaphorn i se păru că Pasquaanti, cu jurisdicția sa bine stabilită, nu oferea niciun sfat despre cum să-l găsească pe Bowlegs. El presupunea că Naranjo, Highsmith și Leaphorn își înțelegeau sarcinile și știau cum să le execute.

— Trebuie să știu unde locuiește Bowlegs și dacă a fost cineva acolo să vadă dacă nu s-a dus acasă.

— Până la locul unde Shorty Bowlegs își are hoganul¹ sunt vreo șase-șapte kilometri și va trebui să vă

¹ Locuința tradițională a indienilor navajo.